

Царството, заветите и канонът на Стария завет

Урок 1

Защо да изучаваме
Стария завет?

Библейско образование. За света. Безплатно.

All rights reserved. Превод от английски: Мирослава Зарева Редактор:

Библейските цитати са взети от Библия, издателство Верен, (РИВ), 2013 г. Освен в случаите, където е отбелязано друго: РИ - Българско Библейско дружество, Ревизирано издание, 2015 г., XII ревизирано издание СП – Новият завет, Съвременен превод, 2000 г. НП – Библия, Нов превод от оригиналните езици, ББД, 2015 г. БЛБ – Библия, проект „Живо слово”, фондация „Библейска лига”, 2001 г. РИ-1940 – ББД, Ревизирано издание, 1940 г. СИ - Библия, Св. Синод на БПЦ, 1992 г.

ЗА THIRDMILL

Основан през 1997 г. ThirdMill е неправителствена евангелска християнска организация, посветена да предоставя:

Библейско образование. За света. Безплатно.

Нашата цел е да предлагаме безплатно християнско образование на стотици хиляди пастири и християнски водачи по света, на които не им достига обучение за служение. Ние посрещаме тази нужда, като съставяме и разпространяваме по целия свят неповторима учебна програма за богословска семинария на английски, арабски, мандарин, руски и испански. Учебната ни програма се превежда чрез наши партньорски служения и на над десет други езика. Учебният план включва анимирани презентации, печатни материали и интернет ресурси. Предназначен е да се използва от училища, групи и отделни хора както онлайн, така и в образователни общности.

С времето сме разработили високо рентабилен метод за производство на мултимедийни уроци с най-добро съдържание и качество, които са отличени с награди. Нашите съставители и редактори са преподаватели с богословска подготовка, нашите преводачи са местни хора, вещи в богословието на съответния език, а нашите уроци съдържат проникновенията на стотици уважавани професори в семинарии и пастири от целия свят. Освен това нашите графични дизайнери, илюстратори и продуценти се придържат към най-високите производствени стандарти, използвайки най-съвременното оборудване и похвати.

За да постигнем своите цели за разпространение, ThirdMill е постигнал стратегически партньорства с църкви, семинарии, библейски училища, мисионери, християнски радио и телевизионни оператори, доставчици на сателитна телевизия и други организации. Тези връзки вече са успели да разпространят безброй видео уроци до местни водачи, пастири и студенти по богословие. Нашите уебсайтове също така служат като пътища за разпространение и осигуряване на допълнителни материали към нашите уроци, в това число напътствия как да създадете своя образователна общност.

ThirdMill е призната от Данъчната служба на САЩ като неправителствена организация. Разчитаме на признаване за данъчно облекчение дарения от църкви, фондации, фирми и индивиди. За повече информация за нашето служение и за да научите как може да се включите, моля посетете www.thirdmill.org.

СЪДЪРЖАНИЕ

КАК ДА ИЗПОЛЗВАТЕ ТОВА РЪКОВОДСТВО КЪМ УРОКА	3
БЕЛЕЖКИ.....	4
I. Въведение (0:20)	4
II. Отдалеченост (3:00)	4
A. Причини (5:10)	4
1. Органично вдъхновение (5:48)	4
2. Божествено приспособяване (10:25)	5
B. Видове (14:00)	5
1. Богословска (14:54).....	6
2. Културна (18:21)	6
3. Личностна (22:15)	6
III. Значимост (25:04).....	7
A. Учението на Исус (26:14)	7
1. Отрицателни коментари (27:04)	7
2. Положителни изказвания (40:35)	8
B. Учението на Павел (45:05)	9
1. Отрицателни коментари (46:05)	9
2. Положителни изказвания (52:28)	9
IV. Приложимост (56:48).....	10
A. Предизвикателства (58:27	10
1. Древният свят (1:01:39)	10
2. Исторически промени (1:04:03).....	10
3. Нашия свят (1:07:37).....	11
B. Връзки (1:08:58)	11
1. Същия Бог (1:10:00:).....	11
2. Същия свят (1:20:25).....	13
3. Същите хора (1:25:18)	14
C. Исторически промени (1:33:42).....	15
1. Епохални (1:34:28)	15
2. Културни (1:41:22).....	16
3. Личностни (1:42:45).....	16
V. Заключение (1:43:54)	16
ВЪПРОСИ ЗА ПРЕГОВОР	17
ВЪПРОСИ ЗА ПРИЛОЖЕНИЕ.....	21
РЕЧНИК НА БОГОСЛОВСКИТЕ ТЕРМИНИ	22

КАК ДА ИЗПОЛЗВАТЕ ТОВА РЪКОВОДСТВО КЪМ УРОКА

Това *ръководство* е предназначено да се използва в съчетание със съответното видео. Ако нямате достъп до видеото, ръководството е полезно и за работа както с аудио, така и с печатния вариант на урока. Целта е видеото и ръководството към урока да се използват в образователна общност, но, ако е необходимо, могат да се използват и за самостоятелно изучаване.

- **Преди да гледате видео урока**
 - **Подгответе се** – прочетете препоръчаните текстове
 - **Прегледайте програмата** – Разделът Бележки в Ръководството към урока е разделен на сегменти, които съответстват на видеото. Като използвате посоченото времетраене в скоби на основните части, определете откъде ще започнете и къде ще завършите сесията за гледане. Уроците ThirdMill са много наситени с информация, затова може да предвидите паузи в програмата. Паузите трябва да са след основни части.
- **Докато гледате урока**
 - **Водете си бележки** - Разделът Бележки в Ръководството към урока съдържа план на урока заедно с началния час на всеки сегмент и основни бележки, за да ви напътстват в информацията. Много от главните идеи вече са обобщени, но е полезно да ги допълните със собствени бележки. Нужно е да допълните и подробности, които да ви помогнат да запомните, опишете и обоснове основните идеи.
 - **Запишете коментари и въпроси** – Докато гледате видеото може да имате коментари и/ или въпроси за научаваното. Използвайте полето да запишете своите коментари и въпроси, така че да можете да ги споделите с групата след сесията за гледане на урока.
 - **Поставете на пауза/ върнете и гледайте отново части от урока** – Може да ви е полезно да спрете и да изгледате повторно определени части от видеото, за да си направите допълнителни бележки, да повторите трудните понятия или да обсъдите интересни моменти.
- **След като изгледате урока**
 - **Отговорете на въпросите за преговор** – Въпросите за разглеждане са върху основното съдържание на урока. Трябва да отговорите на оставените за целта празни места. Работете върху отговорите самостоятелно, а не в група.
 - **Отговорете/ обсъдете въпросите за приложение** – Въпросите за приложение свързват съдържанието на урока с християнския живот, богословието и служението. Те са подходящи за писмени задания или за теми за обсъждане в групи. За писмени задания се препоръчва отговорите да не надвишават обем от една страница

БЕЛЕЖКИ

I. Въведение (0:20)

Старозаветните автори се позовават на своите вявания в Божието царство и заветите когато разглеждат конкретни ситуации в книгите на старозаветния канон.

II. Отдалеченост (3:00)

Когато изучаваме Стария завет, откриваме, че много части представят непознати светогледи и ни се струва, че сякаш изследваме древна, далечна земя.

A. Причини (5:10)

Чувството на отдалеченост от Стария завет се причинява най-малко от два фактора.

1. Органично вдъхновение (5:48)

При съставянето на Библията Святият Дух използва личностите, опита и намеренията на оригиналните библейски писатели.

Бог контролира съдържанието на Писанието така, че то да е без грешка и с основание да се нарече Словото на Бога.

Посланията на Павел са плод на процес, който включва едновременно Бога и човека, който пише (II Петър 3:15-16).

2. Божествено приспособяване (10:25)

Приспособяване: Всеки път Бог се открива на човечеството, говорейки ни с ограничени човешки понятия.

Без божественото приспособяване ние изобщо нямаше да сме в състояние да разберем Бога (Исая 55:8-9).

Бог създава старозаветните Писания така, че да бъдат разбрани на първо място от древните израилтяни.

В. Видове (14:00)

Когато познаваме видовете отдалеченост, които често срещаме в Стария завет, ще сме подготвени да се справим по-удачно с тях.

1. Богословска (14:54)

Има различия между откровението, което получават старозаветните автори, и по-пълното откровение, което получаваме в Христос.

2. Културна (18:21)

Културната отдалеченост съществува, защото човешките култури постоянно се изменят.

Между древния Близък изток и нашия съвременен свят съществуват толкова много различия, че много от нещата в Стария завет са ни непознати и ни озадачават.

3. Личностна (22:15)

Хората, които живеят в дните на Стария завет, се различават от съвременниците ни в много отношения.

III. Значимост (25:04)

Старият завет не е само авторитетното Слово на Бога за древен Израил, но е Божието слово и за християните.

Старият завет е от жизненоважно значение за християнския живот.

A. Учението на Исус (26:14)

1. Отрицателни коментари (27:04)

На пръв поглед изглежда, че част от учението на Исус представя отрицателен възглед за Стария завет (Матей 5:21-44).

Исус не противоречи на Стария завет; по-скоро Той утвърждава неговия авторитет като оборва разпространените неправилни схващания за неговото учение.

Исус противопоставя своето учение на това, което е било „казано“ или „чуто“ и винаги говори за това, което е „писано“ или е „прочетено.“

- Убийство (Матей 5:21-22; Псалом 133:1)
- Прелюбодейство (Матей 5:27-28; Изход 20:17)
- Развод (Матей 5:31-32; 19:3-9; Малахия 2:16)
- Клетви (Матей 5:33-34, 37; Притчи 6:16-17)
- Отмъщение (Матей 5:38-39; Левит 19:18)
- Любав към враговете (Матей 5:43-44; Изход 23:4)

2. Положителни изказвания (40:35)

Исус застава в пълно съгласие с учението на Стария завет и идва да го изпълни цялото (Матей 5:17-18).

Всяка подробност от Стария завет остава в сила до края (Матей 5:19).

Исус настоява неговите ученици да подкрепят и следват всяка подробност от целия Стар завет, а не само части от него (Матей 5:20).

В. Учението на Павел (45:05)

Подобно на Исус Павел също се противопоставя на начините, по които мнозина от неговото съвремие използват неправилно Писанията.

1. Отрицателни коментари (46:05)

Павел сякаш прави отрицателни коментари за Стария завет, когато се противопоставя на делата на закона и вярата (Галатяни 3:1-5).

Павел се противопоставя на неправилното използване на Стария завет като ръководство за законническа религия на заслуги (Галатяни 3:10-13).

Павел се позовава на Стария завет, за да докаже новозаветния принцип, че оправданието е единствено чрез вяра (Галатяни 3:11; Римляни 4:1-12; Авакум 2:4).

2. Положителни изказвания (52:28)

Павел силно утвърждава старозаветния авторитет и значимост за последователите на Христос (Римляни 15:4; II Тимотей 3:16-17).

IV. Приложимост (56:48)

Ние трябва да изучаваме Стария завет възможно най-задълбочено, за да умеем да го прилагаме правилно в живота си днес (II Тимотей 2:15).

A. Предизвикателства (58:27)

Между нас и Стария завет лежи огромна пропаст, която трябва да отчитаме, когато прилагаме Стария завет за нашия свят (I Коринтяни 10:11).

1. Древният свят (1:01:39)

Една от основните задачи е да тълкуваме Стария завет възможно най-близо до древния свят, на когото е даден в началото.

Първоначално значение: Въздействието, което Бог и библейските писатели съвместно са замислили да се постигне на първата аудитория.

2. Исторически промени (1:04:03)

Богословското учение на Стария завет се развива във времето.

Когато прилагаме даден старозаветен пасаж, трябва да съобразим какви исторически промени са настанали между старозаветния и нашия съвременен свят.

3. Нашия свят (1:07:37)

Бог вдъхновява да се напише Стария завет, като има предвид и днешния ни свят (I Коринтяни 10:11).

В. Връзки (1:08:58)

Винаги трябва да помним общите неща, които се простират от Стария завет до наши дни.

1. Същия Бог (1:10:00:)

Верните християни днес се покланят и служат на същия Бог, на когото са служили верните древни израилтяни в Стария завет.

Бог е непроменим; Той е същият днес както и в древните времена.

Три отношения, в които Бог е същият неизменен Бог:

- Вечно постановление – непроменимият вечен план на Бога за вселената (Исая 46:10).

Божият вечен план ни учи, че неговите старозаветни цели са в съгласие с неговите новозаветни цели.

- Божествените атрибути – непроменимите качества на Божията същност (Евреи 1:10-12; Яков 1:17)

Божии дела и откровения в старозаветните времена, новозаветните времена и днес непрекъснато отразяват неговата вечна същност.

- Заветни обещания

Бог ще изпълни всичко, за което се е заклел да направи в завета със своя народ (Евреи 6:17).

Цялото учение на Стария и на Новия завет е единно, защото Бог изпълнява целите на своето царство чрез завети.

2. Същия свят (1:20:25)

Светът на Стария завет е същият, в който живеем вие и аз днес.

Два вида връзки между нашата новозаветна вяра и вярата на Стария завет:

- Исторически контекст

Старият завет осигурява контекста за събитията и учението на Новия завет и за нашия свят днес.

- Аналогични ситуации

Живеем при обстоятелства, много сходни с тези на старозаветните писатели и тяхната аудитория.

Сравненията съществуват до голяма степен, защото и ние живеем в същия свят, както Божия народ в Стария завет.

3. Същите хора (1:25:18)

Свързва ни важна приемственост, която е в основата на нашите различия и ни обединява въпреки времето и културата.

Ние сме същите хора като живелите в Стария завет в три отношения:

- **Образ на Бога**

Всички човешки същества са образът на Бога (Битие 1:27; 9:6; Яков 3:9; I Коринтяни 11:7).

Рационалните, речевите и моралните качества, типични за старозаветните хора, са типични и за нас.

- **Грешни**

Ние сме като хората от Стария завет, защото всички човешки същества са грешни (Римляни 3:12; III Царе 8:46).

Тъй като сме грешни образи на Бога, можем да разберем защо старозаветните писатели се съсредоточават така много на греха и на изкуплението.

- **Завет**

Всички хора през цялата история са обвързани с Бога чрез завет:

- Всеобщи завети (Адам, Ной)
- Национални завети (Авраам, Моисей, Ной)
- Нов завет (Христос)

С. Исторически промени (1:33:42)

Старият и Новият завети представят една и съща религия и вяра, но трябва да отчитаме историческите промени, които са настъпили.

1. Епохални (1:34:28)

Бог се открива на своя народ прогресивно в основни периоди или епохи, които съответстват на Божиите завети.

Верните християни имат различни подходи за прилагане на посланието на Стария завет към нашата епоха:

- **Възглед на сегменти**

Приема, че за съвременните вярващи трябва да прилагаме старозаветните доктрини, които са изрично потвърдени в Новия завет.

- **Възглед за равнопоставеност**

Ако Новият завет не отхвърля или не променя изрично дадена доктрина, християните са длъжни да я следват както хората, живели преди Христос.

- **Възглед за развитието**

Цялото старозаветно учение се отнася за християните, но винаги в светлината на Новия завет.

Верните последователи на Христос трябва да се подчиняват на авторитета на Стария завет, но като хора, върху които е дошло изпълнението на последните времена.

2. Културни (1:41:22)

Трябва да отчитаме приликите и разликите между културните модели на Стария завет и тези на днешния ни свят.

3. Личностни (1:42:45)

Трябва да отчитаме както приликите, така и разликите между хората в Стария завет и хората днес.

V. Заключение (1:43:54)

3. Обяснете връзката между учението на Исус и учението на Стария завет.

4. Как учението на Павел утвърждава непрекъснатата стойност на Стария завет?

7. Опишете връзките, които правят възможно прилагането на учението на Стария завет в нашето съвремие.

8. Опишете трите важни исторически промени, които настъпват между периода на Стария и периода на Новия завет.

ВЪПРОСИ ЗА ПРИЛОЖЕНИЕ

1. Помислете за случай, когато Старият завет ви е объркал. Кое допринесе за вашето първоначално объркване?
2. Какво бихте отговорили на човек, който казва: „Учението на Исус по въпроси като убийството, прелюбодейството и любовта към враговете се противопоставя на учението на Стария завет“?
3. Защо в Проповедта на планината Исус непрекъснато противопоставя това, което е *казано* на онова, което е *писано*? Как може съвременните християни да са изкушавани да бъркат както правят хората, които отхвърлят думите на Исус?
4. Какви са ползите от признаване на непроменимата същност на Бога, когато изучавате Стария завет?
5. Защо е полезно да помним, че хората както в Стария завет, така и в Новия завет, живеят в един и същи свят?
6. Кое е най-важното прозрение, което научихте от това изучаване? Защо?

РЕЧНИК НА БОГОСЛОВСКИТЕ ТЕРМИНИ

приспособяване – понятие, което обяснява как безграничният Бог говори на нас с ограничени понятия като приспособява своя начин за комуникация така, че да сме в състояние да разбираме

канон – авторитетен стандарт; изключителен по рода си сборник от документи в юдео-християнската традиция, признат като Писанието

завет – обвързващо правно споразумение, сключено между двама души, между две групи хора или между Бога и човек или група от хора

възглед за развитието – възглед, който разглежда приемствеността и промените между Стария и Новия завет и утвърждава, че целият Стар завет е значим, но трябва да се прилага в светлината на Новия завет

божествени атрибути – съвършенствата на Божията същност, разкрити чрез разнообразие от исторически проявления; атрибути, които единствено Бог може да притежава

ergates – гръцко понятие (транслитерация), със значение на „работник“ или „служител“

вечно постановление – вечният план на Бога за вселената, постановен преди неговото дело на сътворението

възглед за равнопоставеност – възглед за приемствеността и промените между Стария и Новия завет, според който ако Новият завет не споменава за промяна, трябва да следваме Стария завет възможно най-стриктно

неизменен – понятието означава „непроменим“; използва се за да опише непроменимата същност на Божия характер и съвършенства

механично боговдъхновение – възглед за боговдъхновението, който твърди, че по същество Святият Дух диктува Библията, а библейските писатели пасивно записват казаното

национален завет – завет, сключен с един човек, който обаче представлява народа на Израил (Авраам, Моисей и Давид)

нов завет – Заветът на изпълнение в Христос, споменат за първи път в Йеремиа 31:31

органично боговдъхновение – възглед за боговдъхновение, който твърди, че Святият Дух използва личностите, преживяванията, погледа и намеренията на библейските писатели, докато авторитетно и безпогрешно насочва тяхното писане

първоначално значение – въздействието и значението, което съвместно Бог и неговите боговдъхновени писатели влагат в текста, за да се предадат на неговата първа аудитория

романтично боговдъхновение – Възглед за боговдъхновението, според който Святият Дух вдъхновява библейските автори да пишат, но не надзирава тяхното писане

възглед за сегментите – възглед, който разглежда приемствеността и промените между Стария и Новия завет и утвърждава, че ако Новият завет не споменава изрично нещо, ние не бива да го прилагаме

типология – Изучаването как важни личности, институции и събития из цялата библейска история са предзнаменование на по-късно появили се в Писанието личности, институции и събития

всеобщ завет – Завет, сключен с един човек, който обаче представлява цялото човечество (Адам и Ной)